

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Rundskriv/Johtočála H-2179

Bevilgninger til samiske formål i statsbudgettet 2006

Juolludeamit sámi áigumušaide
2006 stáhtabušeahhta

Juolludusat sámi áigumušaide

Sápmelaččat leat njealji stáhta eamiálmot ja unnitlohku ja sis lea dárbu ja vuoigatvuohta earenoamáš árvui riikkaidgaskasaš ja riikka álbmotrievtti mielde. Norggas lea earenoamáš ovddasvástádus ovddidit sámi giela, kultuvrra ja eallinlági. Vuodđolága § 110a geatnegahtta stáhtta eiseváldiid fuolahit sámi álbmogii vejolašvuoda nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Giella- ja guovludepartementtas lea ovddasvástádus ovttastahttit stáhta sámeapolitihka. Departementtaid suorgevddasvástádusprisihppa gusto buot fágasurggiide, ja departementtain lea ovddasvástádus čuovvolit sámeapolitihka surggiideaset siskkobealde. Dát gullá maiddái daidda ortnegiidda maid Sámediggi hálddaša.

Dáinna diehtočállošii áigu Ráđđehus oanehaččat ja oppalaččat čilget iešguđet ge departementtaid jagi 2006 juolludanevttohusaid sámi áigumušaide. Dán jagi gihppagis leat juolludusat maiddái juolludusat mat eai leat ovdal leamaš, ja danne ii sáhte buot loguid álo buohtastahttit diimmá loguiguin (H-22/04).

Sámediggi.....	2
Olgoriikadepartementa	3
Oahpahus- ja dutkandepartementa	4
Justis- ja politidepartementa	8
Kultur- ja girkodepartementa	9
Giella- ja guovludepartementa	11
Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartementa	17
Mánáid- ja bearašdepartementa.....	19
Eanandoallo- ja biebmodepartementa	21
Birasgáhttentdepartementa	25

Juolludusat sámi áigumušaide (1000 ru):

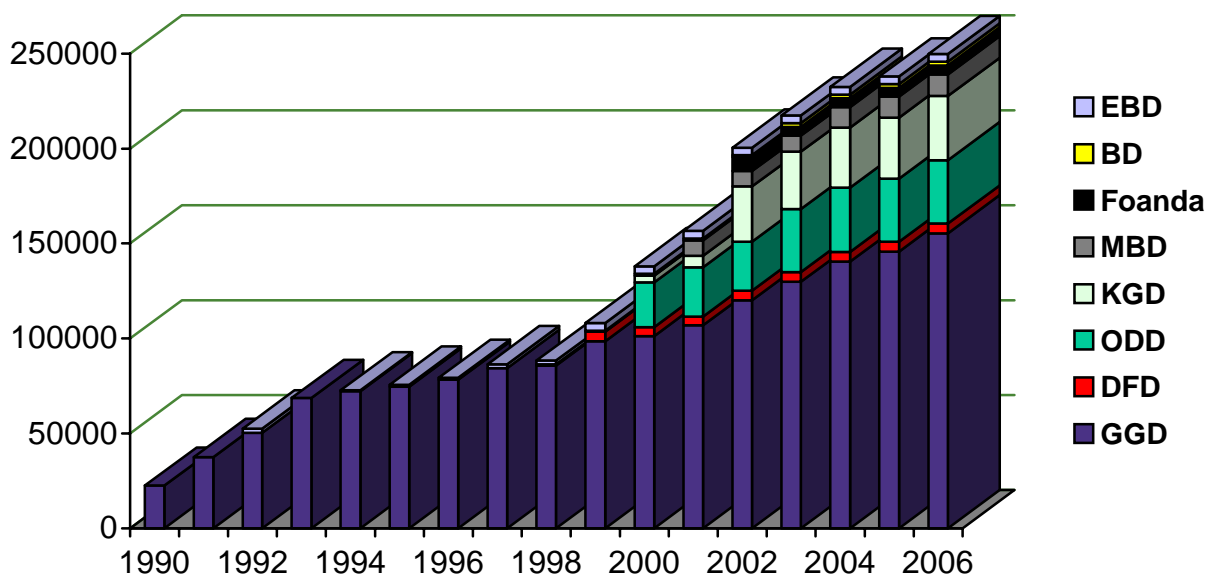
	Rehketdoallo 2004	Salderejuvvon bušeahtta 2005	Evttohus 2006	Pst. rievdadus 2005-2006
Olgoriikasdepartementa	2 100	2 150	2 150	0,0
Oahpahus- ja dutkandepartementa	189 089	187 847	197 814	5,3
Justis- ja politidepartementa	6 280	6 000	¹⁾	
Kultur- ja girkodepartementa	44 799	55 782	48 877	-12,4
Giella- ja guovludepartementa	146 921	152 330	169 530	11,3
Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartementa	23 700	29 000	34 000	17,2
Mánáid- ja bearašdepartementa	10 761	11 080	11 435	3,2
Eanandoallo- ja biebmodepartementa	144 278	147 497	144 104	-2,3
Odasmahttindepartementa (Statsbygg)			10 000 ²⁾	100
Birasgáhttentdepartementa	2 000	2 000	2 000	0,0
Ollislaš juolludusat	569 883	593 686	619 910	4,4
Sámeálmot foanda	4 651	4 650	4 650	0,0
Submi	574 534	598 336	624 560	4,4

1) Ollislaš juolludus sámi ulbmiliidda ii leat mearriduvvon. Sámi vuoigatvuodalávdegotti rámma mearriduvvo oddajagimánu 2006` álggus.

2) Álgojuolludus odda diedavistái Guovdageainnus (kap. 2445, poasta 31), gč. čilgehusa Oahppo- ja dutkandepartementta vuolde.

Sámediggi

Jagi 2006:as boahtá Sámediggi hálddašit sullii 250 milj. rutil sámi áigumušaide bušehtta-evttohusa mielde. Dát lea sullii ca. 12 milj. rulássáneapmi jagi 2005 (5 pst) ektui. Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle lei Sámedikki bušehtta 31,7 mill. ru. Ovdáneapmi čuovvu eiseváldiid ulbmiliid addit Sámediggái stuorát váikkuhanfámu ja válldi earenoamaš sámiide guokevaš áššiin.

Sámediggi lea ásahuvvon Sámelága geažil ollašuhttit Vuoddolága § 110a. Álbmotválljejuvvon orgánan lea Sámedikkis friddjavuohta. Ii leat etáhta iige vuolit orgána Ráddehusa ektui, ja iešguhtet ge stáhtarádis ii leat dan sivas ovddasvástádus Sámedikki politihkálaš doaimmas dahje politihkálaš mearrádusain maid Sámediggi dahká iešguhtet ge suorrggis. Gielda- ja guovluministaris lea almmatge bajemus konstitušonálalaš ovddasvástádus go guoská kap. 540 Sámediggi juolludemiid juohkimii. Go guoská juolludemiide Sámediggái eará departementtaid bušehtaid bokte, lea gullelaš fágastáhtarádis konstitušonálalaš ovddasvástádus ja ovddasvástádus čuovvolit geavahuvvo go ruhta Stuorradikki eavttuid mielde.

Sámediggi oaččui 1999 lobi spiehkastit juolludusjuolggadusaid § 4:is bruttobušehtterema birra ja oažžu olles juolludus Gielda- ja guovludepartementtas 50-poasttas. Seamma láhkái juolluduvvojit Mánáid- ja bearašdepartemeantta, Gielda- ja guovludepartemeantta, Kultur- ja girkodepartementta ja Birasgáhtendepartementta juolludusat 50-poastta bokte. Sámediggi oažžu dainna lágiin sierranas iešheanalas ja friddjadis resurssahálddašnovddasvástádusa. Sámediggi juohká juolludusa dievasčoahkkimisttis skábmamánus, jus stuorradiggi lea dohkkan bušehtas. Sámediggi juohká juolludusa vuoruhemiidis daid eavttuid mielde mat leat biddjon Stuorradikki bušehtamearrádusain,

Sámedikkis lea dihto hálldahuslaš áššiid hálddašnovddasvástádus, nugo sámediggeválggaid, ekonomalaš doarjagiid juohkima, skuvlla oahppoplánaosiid mearrideapmi, sámi kulturmuittuid, kulturmuittolága ja gullelaš lánkanjuolggadusaid hálldašemi ja iešguđetlágán almmolaš orgánaid ovddastedjiid nammadeami oktavuodas. Sámedikkis lea dasa lassin váldi ja váikkuhanfápmu go oassálasta ja ovddasstuvvo iešguđetlágán lándegottiin, stivrrain ja ráđiin.

Sámedikkis lea diehtujuohkin doaimmas birra neahtasiiddus www.samediggi.no.

Olgoriikadepartementa

Kap.	poasta	Doaibma
116	70	Doarjja til riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
163	71	Humanitearaveahki ja olmmošvuoigatvuodat
197	70	Doarjja atomsihkkárvuodadoaimaide, prošeaktaovttasbargu Ruoššain/SUS ja arktalaš ovttasbargu

Dasa lassin lea juolluduvvon ruhta Sámi áigumušaide čuovvovaš kapihttaliid badjel:

Kap.	Poasta	Doaibma
197	76	Doarjja riikkaidgaskasaše klima- ja birasgáhttendoaimmaide

Kap. 116, post 70 Doarjja til riikkaidgaskasaš organisawuvnnat

Kap. 116, poastta 70 *Doarjja til riikkaidgaskasaš orgánišašuvnnaide* addo earret eará doarjja ”Eamiálbmotoassálastimii Arktalaš rádis, Barentsrádis jna.” Juolludusa ulbmil lea addit doarjaga eamiálbmotovddasteddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargguide davviguovlluin gos sin beroštumit leat earenoamážit váikkuhuvvon, ja nannet sin eavttuid searvat dakkár ovttasbargui. Juolludus lea vuosttažettiin adnon doarjjan sámeráddái, Sámedikkepresideantta ja ruošša álgoálbmotorgánišašuvnna RAIPON:a searvamii Árktalaš rádi čoahkkimiidda jna. Árktalaš rádi ovttasbargui gullet buot dát gávcci arktalaš riikka: Canada, Danmárkku (Ruonaeana ja Fearsullot), Suopma, Islánda, Norga, Ruotta, Ruošša ja USA. Norgga bealis deattuhuvvo garrasit man mávssolaš lea ahte ártkalaš eamiálbmogat oassálastet árijjalaččat rádis, mas dain guhtta eamiálbmotsorgánišašuvnnain lea, daid searvvis maiddái Sámeráddi, lea árvu bissovaš oassálastin. Juolludus adno vuosttažettiin doarjjan sámiide ja ruošša eamiálbmogiidda. Juolludus lea áigodagas 2001-2004 leamaš 400 000 ru jahkásaččat. Jagi 2005 várrejuvvui 600 000 ru sihkkarastin dihte eamiálbmogiid searvama maiddái Barentsráddái, mii guoská vihtta davviriikkaide, Ruššii ja Eurohpakommišuvdnii. Okta eamiálbmotbargojoavku rapportere Barentsráddái, ja álgoálbmogiid ovddassteaddjit servet Barentsrádi čoahkkimiidda. Evttohuvvo bisuhit jagi 2006’ juolludusa otná dásis.

Kap. 163, poasta 71 Humaniteara veahkki ja olmmošvuoigatvuodat

Olgoriikadepartementa ja Gielda- ja guovludepartementa ruhtadeaba Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáža Guovdageainnus, mii lea ásahuvvon Sd.dieđ. nr. 21 (1999-2000) Olmmošvuoigatvuodaid doaibmaplána evttohusa vuodul. Olgoriikadepartementta oassi *ruhtaduvvo kap. 163 poastta 71 Humaniteara veahkki ja Olmmošvuoigatvuodat* bokte. Olgoriikadepartemeanta doarjja lei 1,2 mill. kruvnno 2004:s ja 2005:s. Vurdojuvvo ahte gelbbolašvuodaguovddáža doarjja bisuhuvvo seamma dásis go ovdal jagi 2006:as.

Olgoriikadepartemeanta lea ohcamiid vuodul dorjon Sámedikki riikkaidgaskasaš doaimmaid. Jagi 2003’ doarjja lei 200 000 ru, jagi 2004’ 500 000 ru ja jagi 2005’ 350 000 ru. Olgoriikadepartementa áigu nugo ovdal árvvoštallat sámedikki ohcama oážžut doarjaga riikkaidgaskasaš eamiálbmotbarguide. Maiddái dát ruhta juolluduvvo kap. 163 poasta 71 bokte.

Kap. 197, poasta 70 Doarjja atomsihkkárvuodadoaimmaide ja prošeaktaovttabargui Ruoššain/SUS:ain

Kap. 197, poasta 70 *Doarjja til atomsihkkárvuodadoaimmaide ja prošeaktaovttasbargui Ruoššain/SUS:ain* bokte addo ee. doarjja eamiálbmotsprošeavttaide mat váikkuhit demokratiija- ja ealáhusovdánahttimii Davvioarje-Ruoššas. Jagi 2005:s addui sullii 1 mill. kruvnno doarjjan dákkar prošeavttaide, dan vuolde 400 000 ru Guoládaga sámeradioi, ja 1 mill. kruvnno muddejuvvon našunálabušeahhta oktavuodas eamiálbmotsprošeavttaide maid Barentsčállingoddi Girkonjárggas hálddaša.

Oahpahu- ja dutkandepartementa

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Rehketdoallu 2004	Salderejuvvon bušeahhta 2005	Evttohus 2006:as
206	50	Sámi oahpahušálddašeapmi, Doarjja Sámediggái	27 569	28 569	29 453
222	01 og 45	Stáhtá vuoddoskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut ja rusttetháhkamat, sáhtta sirdit	25 921	80 538 ¹⁾	82 623
224	68	Vuoddooahpahu oktasašdoaimmat, sámi oahpahušsuorgi, sáhtta sirdit	38 829	2)	
225	63	Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpahu oktasašdoaimmat, doarjja sámi vuoddooahpahušii	3)	40 301	46 705
226	21	Kvaliteahtaovdánahttin vuoddooahpahušas, Earenoamáš doaibmagolut, <i>sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasta 70 vuolde</i>	2 300	3 500	4 000
232	01 og 45	Stáhta skuvllat main lea oahpahu joatkkaskuvlla dásis, doaibmagolut ja stuorát rusttetháhkamat, <i>sáhtta sirdit</i>	56 123	4)	
248	21	Oahpahuš earenoamáš IKT-doaimmat, earenoamáš doaibmagolut, sáhtta sirdit, <i>Sáhtta atnit poasta 70 vuolde</i>	4 000	1 200	5)
274	50	Stáhta allaskuvllat, Stáhtadoarjja	34 347	33 739	6)
275	50	Allaskuvllat, Vuoddurohtadeapmi stáhta allaskuvllaide			29 304
	51	Boadusvuodustuvvon ruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide			2 947
	52	Dutkama ruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide			2 782
Supmi			189 089	187 874	197 814

¹ Sivvan lassáneapmái lea juolludusa sirdin kapihttal 232 poasttaide 01 ja 45 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005.

² Juolludus lea sirdon kapihttal 225 postii 63 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005:as.

³ Juolludus lea sirdon kapihttal 224 postii 68 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005:as.

⁴ Juolludus lea sirdon kapihttal 222 poasttaide 01 og 45 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2005:as.

⁵ Juolludus sirdo kapihttal 226 postii 21 oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2006:as.

⁶ Universitehtaid ja allaskuvllaid juolludusaid kontoplaána rievdaduvvo oddajagimánu 1. beaivvi rájes jagi 2006:as Dan oktavuodas sirdo juolludus kapihttal 274 poasttas 50 kapihttal 275 poasttaide 50, 51 jag 52.

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide dain kapihttaliin ja poasttain:

Kap.	poasta	Doaimmat
271	50	Tromssá universitehta, Stáhtadoarjja
285	52	Norgga dutkanráddi, Dutkansáigumušaide

Rehketdoallo- ja juolludusslogut gusket dušše dan oassái juolludusas kapihttaliin ja poasttain mat mannet sámi áigumušaide.

Kap. 206 Samisk oahpahušálddašeapmi, poasta 50 Doarjja Sámediggái

Kapihttal ruhtada Sámedikki oahpahušossodaga doaibmagoluid, oahpponeavvuid buvttadeami ja ráhkadeami ohppiide, sámi oahppoplánaid ráhkadeami ja raddeaddima ja bagadallama oahpaheddjiide geat oahpahit sámi ohppiid mánáidgárddis, vuoddoskuvllas ja joatkkaoahpahušas. Juolludus Sámediggái evttohuvo jotkot seamma dásis go 2005:as.

Kap. 222 Stáhta vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi ohppiid vuoddoskuvllat

Poastta juolludeapmi galgá earret eará gokčat skuvla- ja intenáhttadoaimma Gaska-Norgga sámiskuvllas, Aarbortes, ja Snåase ja Málátvuomi sámiskuvllaid oahpahuš- ja internáhtta-bálvalusaid oastima. Juolludus galgá maiddái gokčat Finnmárkku heaittihuvvon stáhta-internáhtaid ovddeš bargiid vuordinbálkká. Juolludus dahká vejolažžan sámi ohppiide oazžut oahppodili mii nanne sámi giela ja identitehta. Prošeavtta «Lullisámi oahpahuš ruovttu-

skuvllas» raporta orru čájeheamin ahte gáiddusoahpamus šaddá deatalaš veahkkeneavvun sámi giela ja identitehta nannenbarggus. Šáddet bissovaš vuogit sámi ohppiid gáiddusoahpamusas. Gaska-Norgga Sámeskuvlla, Aarbottes, boahhtevaš doaimma, ja Snåase ja Mátatvuomi sámeskuvllad dilli árvvoštallo dán oktavuodas.

Stáhta sámi joatkkasskuvllat

Kap. 232 poasta 01 sirdin kahpihttalii 222 postii 01, mas maiddá lea ruhta Sámi joatkkaskuvllii Kárašjogas ja Sámi joatka- ja boazodoalloskuvllii Guovdageainnus, lea gustogohtán 1. beavvvi 2005:as,. Dasa lassin go addet joatkkaoahpamus sámi nuoraide galget skuvllat ovddidit sámi giela ja kultuvrra gáiddusoahpamusfálaldaga ja kursa- ja ovdánahttinbarggu mii lea guovllu ealáhusaidovdánahttima ja sámi kultuvrra várás. Ovttrasrádiid Sámedikki oahpamusossodagain ja Finnmárkku Fylkkamánniin galget skuvllat maiddá searvat bargui nannet rávisolbmuid oahpamus Sámi álbmogii.

Jagi 2006:as evttohuvvo doalahit juolludusa sámi vuoddo- ja joatkkaskuvllaide seamma dásis go jagi 2005:as.

Kap. 225 Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpamus oktasaš doaimmat, poasta 63 Doarjja sámi vuoddoahpamusii, *sáhtta sirdit*

Doarjjaortnega ulbmil lea nannet gielddaid ekonomalaš návccaid fállat oahpamus sámegeielas ja sámegeielii, daid vuogitvuodaid mielde mat bohtet ovdan oahpamuslága § 6-2:s og § 6-3:s. Doarjja manná maiddá nannet oahpaheddjiid sámi giella- ja kulturgelbbolašvuoda.

Skuvlajagi 2004–05 lei sullii 3 000 vuoddoskuvlaoahppis sámegeieloahpamus mii lea gosii 7 pst. lassáneapmi skuvlajagi 2003–04 ektui. Lohkanvirggiid lohku lea bisson oalle dássedit mañemus jagiid. Jagi 2005' gida ledje joatkkaoahpamusas 310 oahppi/oahpahalli geat ožžo sámegeieloahpamus 279 ektui 2004' gida. 297:s ožžo oahpamus fylkkagieldda skuvllain ja 13:s veaiddalas skuvllain.

Ohppiidlogu lassáneami geažil evttohuvvo juolludus 2006:as lassánit 6,4 mill. kruvvoin jagi 2005 ektui.

Kap. 226 Kvaliteahtovdánahttin vuoddoahpamusas, poasta 21 Earenoamáš doaimmagolut, *sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasta 70* ja kap. 248 oahpamusas earenoamáš IKT-Doaimmat i o vuolde, poasta 21 Earenoamáš doaimmagolut, *sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasta 70 vuolde*

Oahpamus- ja dutkandepartemeanta lea addán doarjaga Sámediggái movttiidahttit sámi oahpamusasa IKT-geavaheami, earenoamážit ovdánahttit sámi skuvlaneahta ja digitála oahpponeavvuid. Leat ráhkaduvvon sámegeielat diagnostalaš lohkanáidogeahččaleamit vuoddoskuvllii, ja dat leat fitnemis skuvllaide main leat sámegeiel oahppit. Dasa lassin lea juolluduvvon doarjja lullisámi guovllu gáiddusoahpamusii ja pedagogalaš ovdánahttinprošeavttaide maid Sámediggi fuolaha. Ovttas Giella- ja guovludepartementtain lea juolluduvvon doarjja ovdánahttit elektrovnnalaš sátnedivvunprográmma sámegeiela várás. 2005' rájes addo sierra doarjja sámi oahppoplánabargui. Jagi 2006:as evttohuvvo juolludit oppalaččat 4 mill. kruvno sámi áigumušaide. Dát máksá ee.e ahte Lullisámi guovllus gáiddusoahpamus, elektrovnnalaš sátnedivvunprográmma ja oahppoplánabargu jotkojuvvojit.

Kap. 271 Universitehtat, poasta 50 Stáhta universitehtaid vuoddurohtadeapmi

Juolluduvvo ruhta Tromssá universitehta sámi áigumušaide, mii 2002 rájes lea ožžon ruđa guovtti stipendiáhtavirgái várrejuvvon sámi dutkamii.

Kap. 275 Allaskuvllat, poasta 50 Vuoddoruhtadeapmi stáhta Allaskuvllaide

Ráđdehus lea geahčádan sámi alit oahpahusa ja dutkama Sámi allaskuvllas ja eará ášahusain oassin kvalitehtaodastus, gč. Árv S. nr. 12 (2002–2003) ja Sd.dieđ. nr. 34 (2001–2002) *Kvalitehtaodastus. Sámi alit oahpahusa ja dutkama birra*. Ráđdehus oaidná deatalažžan bajidit máhtolašvuoda sámi servodatdili, ja sámi giela ja kultuvrra birra. Dán oktavuodas lea Ráddehusa ulbmil ee. nannet Sámi alit oahpahusa ja dutkama oppalaččat, ja buoridit sáme-gielat studeanttaid rekruterema. Okta doaibma mii namuhuvvo St. dieđ. nr. 34 (2001–2002) lea lullisáme-giela ja kultuvrra ja julevsáme-giela nannen. Davvitrunderelaga allaskuvlii ja Bodeajju allaskuvlii lea jagi 2005 rájes juolluduvvon ruhta nannet ja ovdánahttit lullisáme-giela ja julevsáme-giela.

Sámi allaskuvla lea dan vuodul maid stuorradiggi mearridii Sd.dieđ. nr. 34:s (2001–2002), gč. Árv. S. nr. 12 (2002–2003) maid Stuorradiggi giedahalai, ráhkadan guhkesáiggi plána das movt ášahusa heivešii nuppástuhtit dieđalaš allaskuvlan. NOKUT ferte akkrediteret Sámi allaskuvlla dieđalaš allaskuvlan. Dát mearkaša ahte allaskuvla ferte deavdán gáibádusaid mat leat universitehta- ja allaskuvlalága ja priváhta allaskuvlalága akkreditereren, árvvoštallan ja dohkkehannjuolggadusaid § 7.4:s.

Davviriikkalaš ministtárráđdi lea mearridan ahte buot davviriikkalaš instituhtat galget sirdojuvvot iešguđetge ruovtturiikkaide, ja áigodagas 2005–07 unnida Davviriikkalaš ministtárráđdi ruhtadeami Davviriikkaid sámi instituhtii. Lea biddjon vuodđun ahte Norgga ruhtadeapmi instituhtii lassána Oahpahus- ja dutkandepartementta bušehta bokte. Davviriikkaid Sámi instituhta fágalaš doaibma lea organiserejuvvon sierra ovtadahkan Sámi allaskuvllas 2005' rájes.

Sámi dieđavisti Guovdageainnus

Ovttas Gieldda- ja guovludepartementtain ja Kultur- ja girkodepartementtain bargá Oahpahus ja dutkansdepartemeanta cegget odđa sámi dieđavisti Guovdageidnui. Áigumuš odđa visttiin lea earret eará čohkket sám-gielat bargguid ja sámi dieđalaš doaimma oktan stuorra birasin. Statsbygg lea ožžon odđa vistti heiveheami bargun. Ovdaprošeakta lea válmmas ja lea dárbu álgojuolludussii vai sáhtá joatkit proševtta. Odđa vistti geavaheaddjit leat Sámi allaskuvla, Sis-Finnmárkku studeanttaid ovtastus, Sámi earenoamášpedagogaš doarjalus, Davviriikkaid Sámi intstiuhtta, Sámedikki giella- ja oahpahusossodat, Álgoálbmot vuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, Boazodoalu gaskariikkalaš fága- ja gaskkustan-guovddáš ja Sámi arkiiva. Ráđdehus evttoha juolludit 10 milj. ru 2006:s álggahit odđa dieđavisti huksema Guovdageidnui.

Kap. 285 Norgga dutkansráđdi, poasta 52 Dutkansáigumušat

Sámi dutkan oážžu doarjaga kap. 285 poastta 52 bokte. Doarjja addo vuosttažettiin «Sámi dutkama prográmmii» (2001–05). Prográmma váldo ruhtadangáldo lea Oahpahus- og dutkansdepartementta oktan oasseruhtademiin Gieldda- ja guovludepartementtas. Sullii 6,7 mill. kruvno poasttas juolludeamis 2005:as manná prográmmii. Prográmma ruhta bisuhuvvo vuordimis seamma dásis 2006:as, danne go biddjojede johtui mángga jagáš rekruterenproševttat mañjit prográmmaáigodagas maidda ii lean ruhta bušehtas prográmmaáigodaga álggus.

Prográmma mas leat leamaš humanistalaš ja servodatdieđalaš dutkansuorggit ja galgá doarjut gelbbolašvuodalohtema, rekruterema ja fágaidgaskasaš ja mañgaásahuslaš ovtasbarggu. sámegielat ovdideapmi dieđagiellan deattuhuvvo earenoamážit. 2005:as ruhtaduvvo oktiibuot 26 proševtta prográmma bokte, mas ledje guhtta smávit juolludeami gaskku-steapmái, gaskkusteami ángiruššan lassánii dađistaga prográmma áigodaga loahpas.

Prográmma vuoruha nissonolbmuid rekruterema sámi dutkamii. 2005 ruhtaduvvo golbma studeantastipeandda golmmá nissonolbmui. Doavttergrádstipeanddat gávccci nissonolbmui ja guovtti dievdoolbmui ja poastadoaktárstipeanda ovttá nissonolbmui.

Dutkanráđđi bargá dál joatkit sámi dutkanáŋgirusšama. Go ”Sámi dutkanprográmma” jotko áigu Dutkansráđđi veardidit prográmma áigumuša ja resurssageavaheami ovttas sáme-politihkalaš ja sámifágalaš birrasiin.

Dán poastta juolludeamit leat maiddáai adnon sámi prošeavttaide mat leat Dutkansrádets eará áŋgirusšansurggiin, ee. KUNSTI-prográmmii, Dutkanráđi giellateknologijaprográmmii. Oahpahus- ja dutkansdepartementta ruđain kap. 285 poasta 52 ja Dutkan- ja ođasmahttin-foandda kap. 286 poasta 50 ruhtadit prográmma. Foanda ruhtada maiddáai eamiálbmot-prošeavtta mas globaliserenáŋgirusšama sámi bealli deattuhuvvo.

Justis- ja politidepartementa

Kap.	post	Doaibma
400	01	Sámeriektlávdegotti
440	01	Ruhta Sámegeiela hálddašaguovllu gielddaid politiguovllut
447	72	Doarjja Sis-Finnmárkku Riekteveahkkekantuvrii

Kap. 400 Justisdepartemeanta, poasta 01 Doaibmagolut

Jagi 2005:as lea riektedepartemeanta juolludan 4,4 milj. rutil Sámeriektlávdegoddái kapihttal 400:is, poasttas 01, mas 1,6 milj. rulea merkejuvvon dutkanprošektti sámi árbevieruid ja riekteipmárdus olggobealde Finnmarkku gieldda mii heaittihuvvo jagi 2006:as, oassin lávdegotti barggus. Lávdegotti ramma jagi 2006:as mearriduvvo mañemusat ođđajagimánu 2006:as.

Kap. 440 Politidirektoráhta – Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut

Kapihttalis 440, poasttas 01 lea ollu jagiid leamaš Ruhta hálddašan láhkái politiguovlluide main lea guovttegielat álbmot (sámi/dáru). Ruđa hálddaša Oarje-Finnmarkku politimeaštir jagi 2006 rájes sierra njuolgadusa mielde.

Ulbmil lea movttiidahttit eambo máhtu sámegeiela birra politiguovlluin gos áset sápmelaččat. Politiguovlluin main lea lassibargu guovttegielalašvuoda geažil, sáhttet danne ohcat doarjaga várrejuvvon ruđas.

Ruhtadárbu rievddada jagis jahkái dađi mielde dárbašit go bálvvát dahje hálddabus bargit oahpu/kurssaid. Jagi 2005 lea biddjon 400 000 ru. Liikka ollu lea várrejuvvon jagi 2006:as.

Kap. 470 Fridnja riekteveahkki, poasta 72 Doarjja earenoamáš

Riekteveahkkedoaimmaide

Sis-Finnmarkku riekteveahkkekantuvra ásahuvvui 1997:as, ja deattuhuvvo prošeaktačilgehusas ahte ”stuurra oasis álbmogis leat sápmelaččat geat leat unnilogujoavku mas leat earenoamáš váttisvuodát, sihke gielalaččat ja geográfalaččat. Dárbu oažžut riekteveahki ferte dán joavkkus rehkenastot leamen earenoamáš sturis”. Dán guovllus eai leat nu ollu advokáhtat go muđui riikkas. Dát lea maiddái muhtun muddui kantuvrra doaimma duogázin.

Justisdepartementta jagi 2005 doarjja Sis-Finnmarkku riekteveahkkekantuvrii lea sullii 1,2 mill. ru. Áigumuš lea juolludit seamma mađe (haddemuddejuvvon) jagi 2006:as.

Kantuvra giedahalai 215 ášši jagi 2004:is. Lei njálmmalaš ráđdeaddin 146 áššis.

Kultur- ja girkodepartementa

(1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
			Regnskap 2004	bušeahhta 2005	
320	53	Sámi Kultuvraáigumušat	31 734	32 113	33 743
320	73	Nuortasámi dávvirvuorká	296	9 000	
326	78	Sámi giellateknologiija		500	500
335	75	Doarjja sámi aviisaide	11 619	12 969	13 169
340	71	Doarjja girkolaš áigumušaide	1 150	1 200	1 250
Sum			44 799	55 782	48 877

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide čuovvovaš bušehttakapihttaliid badjel:

Kap.	Poasta	Doaimmat
326	01	Giella, girjjálašvuoha- ja girjerájusáigumušat (Našuvnnagirjerájus)
329	01	Arkiivaáigumuš
334	72	Guovddášdoaimmaásahusa
340	01	Girkohálddašeapmi, doaibmagolut
340	71	Doarjja girkolaš áigumuš (diakonijja, oahpaheapmi ja girkomusihkka)
340	75	Oskku oahpaheapmi
341	01	Báhppagoddi, doaibmagolut

Kap. 320 Dábálaš Kulturáigumušat, poasta 53 Sámi Kulturáigumušat

2002' stáhtabušehta rájes sirdojuvvojit juolludusat iešgudetlágán sámi kulturáigumušaide Sámediggái ovttá postii. Poasta gokčá doarjaga sámi sierragirjerádjosis, johtti girjerájusbálvalussii, sámi dáiddárstipeanddaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadeapmái, nammanevvohakkii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, sámi dávvirvuorkkáide, sámi musihkkariemuide ja Beaivváš Sámi Teáhterii.

Oassin vuorkádávvirodasmahttinbarggus, gč. Sd.died. nr. 22 (1999-2000) *Máhtu ja vásiheami gáldot*, lea evttohuvvon lasihit 1 mill. kruvno dán postii bargat sámi vuorkádávviirid ovttastahhtinbargui.

Kap. 320 Dábálaš kulturáigumušat, poasta 73 Nasovnnalaš Kulturvisttit

Mearriduvvon bušehttaramma Nuortasámi dávvirvuorkáprosektii Njávddamis lea 30 mill. ru. Huksejeddjiid fáladat lea ollu badjel bušetterejuvvon huksengoluid. Dát máksá ahte proseavtta ii sáhte čadahit bušehttaramma siskkobealde. Visti ii sáhte danne álggahuvvot 2005' čavčča nugo lei jurddašuvvon. Departementa áigu ságastallat proseavtta joatkima Sámedikkiin ja Statsbyggain, ja águ boahit ruovttoluotta áššiin Stuorradiggái.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerájusáigumušat, poasta 01 Sámi bibliografiiija

Našuvnnagirjerájus lea 1993 rájes leamaš sámi bibliografiiija váseidin doaibman. Earret sámegiellmateriália válde maiddái earáielat girjjálašvuoha mielde, buot sámiide guoski fágaid ja fáttaid siskkobealde. Ulbmil lea oktasaš davviriikkalaš bibliografiiija. Dassožii lea lea sámi bibliografiiija almmuhuvvon deaddiluvvon hámis golmma háve, ja dan sáhtta maiddái dábuhit elektrovnnlaš dokumeantan.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerájusáigumušat, poasta 78 Iešgudetlágán fásta doaimmat

Ovddidan dihte sámi giellateknologiija ovdánahttima áigu Kultur- ja girkodepartementa addit 1,5 mill. kruvno golmmá jagi badjel sámi sátnedárkkistanprográmma ráhkadeapmái maid Sámediggi jođiha. Lea evttohuvvon juolludit 0,5 mill. kruvno dán áigumuššii jagi 2006:s.

Kap. 329 Arkiiváigumuš, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi arkiiva lea nugo Sámediggi lea dáhtton jagi 2005 rájes sirdon riikaaarkivarai. Juolludus sámi arkivii bissu seamma muttos go jagi 2005'as.

Kap. 334 Filbma- ja mediaáigumušat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat

Eaktuduvvo ahte Davvi Norgga filbmaguovddáš OS AS doarju unnimusat ovtta sámi filmma buvttadeami jahkásaččat jus galgá oažžut doarjaga kap. 334 Filbma- ja mediaáigumušat poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat bokte.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Sámi aviissaid doarjja juolluduvvo kap. 335 poasta 75 vuolde. Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga jagi 1979 rájes, jagi 1987 rájes sierra bušeahtta-poastta vuolde. Doarjjaortnet lea regulerejuvvon njukčamánu 17. beaivvi 1997' lánkanjuolggadusas sámi aviissaid doarjja. Preassadoarjaga ásaheami ággan lea ahte preassa lea mávssolaš demokratiija ja sátnefriddjavuoda bisuheamis. Dasto lea sámi aviissain deatalaš doaibma go guoská sámi čállingiela seailuheapmái ja ovdánahttimii. Jagi 2005:as lea danne lánkanjuolggadus rievdaduvvon nu ahte dat maiddá fátmmasta doarjaga jus nahkkehit julevsámegiel čállošiid ja eará dakkáraččaid avisii, aviissaide mat muđui čállet dárogillii. Dát ortnet viiddiduvvo maiddá guoskat lullisámegillii. Jagi 2005 lea juolluduvvon 12,9 mill. ru, 1,3 mill. ru lassáneapmi ovddit jagi ektui. Jagi 2006 lea evttohuvvon juolludit 13,1 mill. ru.

Kap. 340 Girkolaš hálddahus, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Doarjja girkolaš áigumušaide ja poasta 75 Oskku oahpaheapmi

Doaibmasjuolludusas mii addo Girkoráddái kap. 340 poasta 01 bokte, gullá oassi maiddá Sámi girkoráddái. Girkočoahkkimis ásehii Sámi girkoráđi, ja ulbmilin lea leahket sámi girkogažaldagaid guovddášgirkolaš orgánan.

Poasttas 71 Doarjja til girkolaš áigumušaide lea ollu jagiid addon doarjja Norgga biibbal-searvá jorgalit biibbalosiid sámegillii. Ođđa testameanta Davvi-sámegiel jorgaleapmi gárvánii 1998:is. Seammás álggahuvvui bargu jorgalit Boares testameantta davvi-sámegillii. 2006' juolludusevttohusas dán poastta vuolde, mii lea ru 1 250 000, gusto eanas dán bargui mii vuordimis bistá sullii 10 jagi. Ekonomalaš sivaid dihte sáhtta bargu bargu bistit veahá guhkit. Dán poasttas addi maiddá ruhta sámi guovlluid katekehtaid ja diakonaid bálká- ja doaibmagoluide.

Doarjagis mii juolluduvvo poasta 75 badjel oskkuoahpaheapmái Norgga girkus, lea sámi álbmoga oahppofálaldagid ovdánahttin vuoruhuvvon ángiruššansuorgi. Davvi-Norgga searvegottiin ožžot mánnga searvegotti jagi 2004 rájes stáhtadoarjaga čadahit viiddis ja vuogálaš oahppofálaldaga. Jagi 2006 bušeahttaevttohusas lea mearkkašahkti lassáneapmi oskku oahpaheapmái Norgga girkus.

Kap. 341 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Oassin girku báhppabálvalusas, mii ruhtaduvvo kap. 341 poasta 01 bokte, leat maiddá sámi álbmoga girkolaš bálvalusat. Dasa gullet ee. Davvi-Hålogalándda bispmagotti sámegielat báhpát, ja sierra lullisámi báhppa-ja diakonavirgi Nidarosa bispmagottis. Davvi-Hålogalánddas lea maiddá bismágoddekapellána guhte bargá guovlluin gos sápmelaččat áset biedgguid. Girkus lea maiddá dulkonbálvalus, masa gullet golbma dulkka 70 pst. virggis ja guokte dulkka i 20 pst. virggis. Jagi 2006:as ruhtaduvvo maiddá sámi katekismusa ráhkadeapmi mii lea huksejuvvon sámi historjái ja kultuvrii kapihttala boke.

Gielda- ja guovludepartementa

(i 1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
			Rehketdoallu 2004	bušahtha 2005	
540	50	Sámediggi	133 400	138 750	155 350
540	54	Sámeálbmofoandda vuoitu	4 651	4 650	4 650
541	70	Doarjja til sámi áigumušaide	1 100	1 100	¹
541	72	Sámi giella diehtjuohkin jna.	2 595	2 680	5 500
541	73	Boazodoalu riikkaidgaskas fága.- gaskkustanguovddáš		750	
542	1	Álgoálbmots vuoigatvuodat gelbboalšvuodaguovddáš	2 826 ²	2 050	2 040 ³
543	1	Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš			880 ³
544	1	Boazodoalu riikkaidgaskas fága.- gaskkustanguovddáš			760 ³
545	90	Finnmárkku opmodat			5 000
571	64	Árvvoštusdoarjja	7 000	7 000	
Submi			151 572	156 980	174 180

1) Poasttat 70 ja 72 evttohuuvvot časkot oktii oktan poastan 72.

2) Rehketdoallologuin lea 1,2 mill. ru juolludus Olgoriikadepartementtas.

3) Evttohuuvvon juoludus lea muddejuvvon dan sivas go lea álggahuuvvon nettobušetteren ja lassiarvodivva biddjo stáhta ášahusaid rehketdollui. Dasa lassin juolludii Olgoriikadepartementtas 1,2 mill. ru. Álgoálbmot vuoigatvuodaid gelbboalšvuodaguovddášii.

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide čuovvovaš bušahhtakapithttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaimmat
500	21	Earenoamáš dutkans- ja čielggadanbarggut
500	50	Norgga Dutkanrádi dutkansprográmma
552	70	Riikkaviidosas guovluovdánahttindoaimmat, Interreg

Sámepolitihka váldoulbmilat

Vuodđolága § 110a ja Sámeláhka leat vuodđun Ráđđehusa ulbmilii lágideit sámi álbmogii vejolašvuoda sihkkarastit ja ovdánahttit iežaset giela, kultuvrra ja servodateallima. Ráđđehusa ulbmilat bohtet ovdan čuovvovaš mihttomeriin:

Váldoulbmil 1 Sihkkarastit sámiide oassálastin ja ráđđadallanvejolašvuoda áššiin mat earenoamážit gusket sidjiide

Bargomihttomearri 1.1 Ovdánahttit stáhtaens ovttasbargovugiid Sámedikkiin ja sámi siviila servodaga viidáseappot

Sámiid riekti beassat ráđđadallamii áššiin mat gusket sidjiide njuolga čuožžu ILO-konvenšuvnna nr. 169:s eamiálbmogat ja unnitčearddat iešheanalas stáhtain (1989) 6. artihkkalis. Ráđđehus ja Sámediggi leaba ovttaoavilis man láhkái ságastallamat stáhta eiseváldiid ja Sámedikki gaskka galget dáhpáhuvvat áššiin main lea earenoamáš mearkkašupmi sámi álbmogii. Vuogit čállojedje vuollái miessemánus jagi 2005:as. Sámedikki dievasčoahkkin lea dohkkehan vugiid. Vuogit mearriduvvo gonagaslaš resološuvnnain suoidnemánu 1. beavvi jagi 2005:as. Gielda- ja guovlludepartemeanta áigot ovttas eará departementtaiguin madda guoská ráhkadit njuolggadusaid man láhkái ráđđadallamatt galget čada-huvvot. Biddjojit árjjat juohkit dieđuid almmolaš hálldašeddjiide ja sámi servodahkii ráđđadallanvugiid birra ja movt čuovvolit daid.

Konsultašuvdnasprosedyrat geatnegahttet Ráđđehusa, departemeanttaid, direktoráhtaid ja eará vuolit stáhta doaimmaid ságastallat Sámedikkiin, nu árrat go vejolaš go árvvoštallo sisafievrredit lágaid dahje doaimmaid mat sáhttet váikkuhit njuolga sámi beroštumiide. Vugiid ulbmil lea dahkat stáhta eiseváldiid ja Sámedikki ovttamielalážžan áššin main árvvoštallo sisafievrredit lágaid ja doaimmaid mat sáhttet váikkuhit njuolga sámi beroštumiide. Dakkár oktavuodain gos lágat dahje doaimma váikkuha earenoamážit ovttá sámi beroštupmái dahje orgánisašuvdnii, sáhtta leat dárbbaslaš ráđđadallat dainna beroštumiin/ orgánisašuvnnain deavdin dihte ILO-konvenšuvnna

Bargomihttu 1.2 Ovdánahttit davviriikkalaš ja riikkaidgaskasaš ovttasbarggu álgoálbmotgažáldagain

Ráđdehus lea joatkán ovttasbarggu mii áhahuvvui jagi 2000:is gaskkal iešguhtetge ministariid geain lea ovddasvástádus áššiin, ja Suoma, ruota ja Norgga sámediggepresideanttaid, mas dávjá lea diehtujuohkin, ságastallan ja giedahallan sámi áššit main lea oktasaš beroštupmi. Ovttasbarggu lea eahpeformálalaš, muhto lávga čadnon Davviriikkaid ministtárráddái. Sámi gažáldagaid davviriikkalaš ámmátolbmuidorgána ráhkkana ja čuovvola čoahkkimiid. Dán orgánas leat maiddái sámedikkiid ovddasteaddjit, hálldahuslaš dásis. Čállingoddeovddavástádus lea vuorrolaga dán golmmá riikkas.

Davviriikkaid ovttasbarggu ulbmil lea nannet ja ovdánahttit sámi giella, kultuvra, ealáhusaid ja servodateallima. Sámi oahppoplánaid ja oahpponeavvuid IT-čovdosiid davviriikkalaš ovttaštahttin, diehtujuohkin sámiid diliid birra, sámi dutkan, ealáhusovttasbarggu ja sámi giella leat guovddáš suorggit davviriikkalaš ovttasbarggus.

Norga oassálasta aktiivvalaččat álgoálbmot vuoigatvuođaid ON-julggaštusa šiehtadallamiin.. Sámedikkis lea áirras norgga šiehtadallansáttagottis. Bargu mearridit álgoálbmotsjulggaštusa ii sáhtán heaittihuvvot ON:a álgoálbmotjagi 2004:s. Bargujoavku mii šiehtadalla julggaštusa lea guhkidan mandáhta jagiin, dainna ulbmiliin ahte gárvvistit šiehtadallama ja bidjat dan ON:a Olmmošvuoigatvuođakonmišuvdnii njukamánu jagi 2006:as.

Bargomihttu 1.3 Vuogálaš máhttoviežžan árvoštallamiin ja dutkamiin politihka-ovdánahttima, mihtto- ja boadustivrema vuodđun

Lea dárbbaslaš ahte čadat dahkko kvalitatiivvalaš buorre ja moaittalas dutkan mii lea relevánta sámi servodatdillái, ja dutkan mii buvttiha máhtu mii lea sámi servodaga ovdánahttima ja eiseváldiid sámpolitiikka hábmema vuoddu.

Ráđdehus hálida kártet dálá máhtu ja dutkama das manne leat negatiiva guottut sámiide ja sámi kultuvrii, ja movt dakkár guottuid sáhtá eastadit. Dan muddui go lea dárbu, hálida Ráđdehus bidjat johtui joatkevaš FoU-doaimmaid dán suorggis, gč. Rasimma ja vealaheami doaibmaplána mii biddjui ovdan suoidnemánus jagi 2002:s.

Bargomihttu 1.4 Oppalaš ja samepolitiikka man vuodđun leat olmmošvuoigatvuođat

Ráđdehus deattuha man mávssolaš lea ahte Láhkanjuolggadusat mat čuvvot riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuođakonvenšuvnnain maidda Norga lea miehtan ja mat leat earenoamáš mávssolaččat sámiide, ollašuvvet. Čuovvolanovddasvástádus lea suorgeprinsihppa mielde juhkon iešguhtetge departementii oktan vuolit doaimmahusaiguin, ja regionála ja báikkálaš dási hálldahusaide. Gielda- ja guovludepartementa mii lea ovttaštahtindepartementa sáhtá veahkehit identifiseret surggiid main berre nannet ja evttohit čuovvolandoaimmaid maid bidjá johtui.

Sámi gažáldagaid ovttaštahttinlávdegoddi lea mávssolaš fierpmádat barggus sámpolitiikkálaš gažáldagaiguin hálldahuslaš dásis departementtain. Gielda- ja guovludepartementtas lea jođihanovddasvástádus ja lea lávdegotti čállingoddi.

Váldoulbmil 2 Sihkarastit sámi giella, kultuvrra ja eallinlági

Bargomihttu 2.1 Čalmmustahttit ja gaskustit sámi kultuvrra

Ráđdehusa sávaldat proševttain ”sámi ofelaččat” lea leamaš oaččuhit lasi diehtujuohkinsdoaimmaid sámi nuoraide ja addit nuoraide doaibman juohkit dieđuid sámi giella, kultuvrra ja servodateallima birra nuoraide geat eai leat sápmelaččat. Ofelaččat galledit ee. Joatkkaskuvllaid miehtá riikka. Hálldahuslaččat leat sii čadnon Sámi allaskuvlii Guovdageainnus, mas lea ovddasvástádus proševtta pratihkálaš čadaheamis. Golbma sámi ofelačča namma-duvvo Riddu Riddu-riemuin jagi 2004:is. Golbma odđa ofelačča nammaduvvo sámi riemuin

Márkomeannu, suoidnemánu 30. beaivvi dán jagi. Prošeakta evttohuvvo jotkot jagi 2006:as. Departementta áigumuš lea čadahit prošeaktaárvoštallama jagi 2008:is.

Gieldda- ja guovludepartementa almmuha elektrovnnalaš ođasreivve Ođđasat sámepolitihka birra 4-6 gearde jagis. Ulbmil ođasreivviin lea sihke gilvit máhtu sámi diliid birra álbmogii, ja joksat sámi álbmoga áigejuovdilis diehtujuohkimiin. Ođasreive sisttisdoallá áigejuovdilis ságaid sámepolitihkálaš barggus.¹

Bargomihttu 2.2 Láhčit dili sámi dutkamii

Geahčá čilgehusa kap. 500 vuolde, Poasta 21 Earenoamáš dutkans- og čielggadanprográmma/ kap. 500, Poasta 50 Dutkanprográmmat Norgga dutkansrádi vuolde. Geahčá maiddá čilgehusa Oahppo- ja dutkandepartementta vuolde.

Bargomihttu 2.3 Sihkkarastit ahte almmolaš hálddahus vuhtiiváldá sámigiela geavahedjiid ja sámi geavahedjiid kultuvraduogáža

Sámegiella ja dárogiella leaba ovtaárvosaš gielat, gč. Sámilága kap. 3. Sámegiela hálddašanguovllu siskkobeaide leat sámegiella ja dárogiella ovtadássásaš gielat, gos sámi giela geavahedjiin lea riekti oažžut iešguđelágán almmolaš bálvalusaid sámegillii. Sámigiela hálddašanguovlu leat gielddat Kárásjohka, Guovdageaidnu, Gáivuotna, Unjárga, Porsáŋgu ja Deatnu.

Suorgeovddasvástádušprinsihppa sikkilda ahte bálvalusfálaldat buot joavkkuide álbmogis lea iešguhtetge fágaválddi ovddasvástáduš. Dábalaš njuolggadusat ja doaimmat gusket dábalaččat sámi álbmogii. Lea almmatge muhtun háviid dárbbalaš árvoštallat leago dárbu rievdadit dahje heivehit bálvalusfálaldagaid sihkkarastin dihte kultuvrralaš dimenšuvnna vuhtiiváldima.

Gielda- ja guovludepartementa álggaha jagi 2005 prošeavtta man ulbmilin lea čielggadit ja veardidit gielddaid rolla bálvalus- ja fálaldatbuvttadeamis sámi álbmogii, earenoamážit olggobealde sámegiela hálddašanguovllu. Departementa áigu ráhkadit diehtujuohkima dán birra gielddaide. KS ja Sámediggi leat vejolaš ovtasbargoskihpárat dán barggus.

Bargomihttu 2.4 Oažžuhit aktiivvalaš sámegiela geavaheami iešguđelágán oktavuodain

Ráđdehusas lea earenoamáš beroštupmi ahte sámegiella galgá leat oidnosis, ja ahte giella galgá adnot almmolaš oktavuodain. Vurdojuvvo ahte almmolaš ásašusat láchčēt dili gulahallat čálalaččat sámegillii.

Ráđdehusa ulbmil lea ahte buot almmolaš registarat galget sáhttit registreret sámi namaid, báikenamaid ja adreassaid riektá, ja ahte diekkár dieđuid lonuhepmi registariid gaskka galgá doaimmat. Ráđdehus mearridii danne geassemánus jagi 2003 ahte stáhta etáhtat galget árvoštallat leago sin dihtorvuogádagas dárbu sámegieldoahhtalussii, ja láchčēt dili sámegillii dađistaga go prográmmagávvut/plattforpmat ođasmahttojit.

Buot departemeanttat válbmejedje jagi 2005:s lánka- ja njuolggadusjorgalanplána surggiin maid sii hálddašit. Dahkan dihte hálddahusa eambo dihtomielalažžan jorgalandárbbu ektui, ja fuomášahttin dihte sámegiela geavaheami njuolggadusaid, áigu departementa namuhit sámelága giellanjuolggadusaid geatnegasvuodaid juolludusreivvestis stáhta doaimmahusaide. Stáhta etáhtat leat maiddá muittuhuvvon jorgalit relevánta njuolggadusaid ja almmuhusaid sámegillii sámilága mielde vai sáhtá dábuhit dieđuid sámigillii.

Ollu departementtain ja Stáhtasministara kantuvrras lea dál diehtujuohkin sámegillii sámi siidduin ODIN:is. Teaksta almmuhuvvo vuosttažettiin davvisámegillii, muhto Ráđdehus áigu maiddá geavahit julevsámegiela ja lullisámegiela.

---

¹ <http://odin.dep.no/rud/norsk/tema/same/nytt/bn.html>

Bargomihttu 2.5 Nannet sámi ealáhusaid ja sihkkarastit sámi kultuvrra luondduvuođu

Lea mávssolaš Ráđđehussii lámhit dili dainna lágiin ahte sámi ealáhuseallin sáhtta ovdánit. Ráđđehus áigu sihkkarastit sámi ealáhuseallima oppalaš ealáhusspolitihkain. Lea sáhka omd. ruhtaboađu buorideamis ja njuolggadusaid álkideamis. Oppalaš váikkuhangaskaoamit, nugo vearro- ja divvageahpedeapmi, váikkuha maiddá sámi ealáhuseallimii. Sd.dieđ. nr. 8:s (2003–2004) *Girjáivuohta davvin. Finnmárkku ja Davvi-Tromssá doaibmaguovlu čilge Ráđđehusa resurssabidjama ee. guovllu ealáhusaide.*

Finnmárkku fylkka riektedili ja eatnamiid ja luondduriggodagaid hálddašeami lámha (Finnmárkkulámha) sankšonerejuvvui viimmat stáhtarádis geassemánu 17. beaivvi 2005:as. Justis- og politidepartementa ja Gielda- ja guovlludepartementa juogadeaba ovddasvástádusa čadahit lága ja áiguba lávga bargat ovttas Sámedikkiin ja Finnmárku fylkkagiieldain dán barggus. Ektuduvvo ahte Finnmárkkuopmodaga stivra bargagoahdá odđajagimánu 1. beaivvi rájes 2006:as, dárbbalaš váldiin čadahit praktihkálaš ráhkkaneami mii dárbbášuvvo váldit eatnama badjelassas Statskog:as. Ráđđehus bidjá nuppádassii eaktun ahte eana sirdojuvvo nuppi goalmádassoasis jagi 2006:as.

Finnmárkuskommišuvvna ja Finnmárkku meahcástanduopmostuolu ráhkkananbargu lea viiddis, ja áigumuš lea ahte dát orgánat galget doaibmagoahdit odđajagimánu 1. beaivvi rájes 2007:as.

Ráđđehus áigu lámhit dili sámi guovlluid ovdánahttimii mas árbevirolaš gelbbolašvuoda ja odđaaigásaš teknologija leaba oasit ekonomalaš ođasmahttima ja boahhteáiggi ássama vuodđun. Kultuvravuodustuvvon ealáhussodánahttima ulbmilalaš ángirušan, ja lagát ovttas-argu ealáhusaid, DjO-birrasiid ja kultureallima gaskka, ferte čadnot lávga ceavzilis ja bistilis ovdánahttima politihkkii.

Kap. 500, Poasta 21 Earenoamáš dutkan- ja čielggadanprográmma/ kap. 500 Poasta 50 Dutkanprográmma Norgga dutkanrádi vuolde

Sd.dieđ. nr. 20:s (2004-2005) *dutkandáhttu* dadja Ráđđehus ahte Dutkansrádi sámi dutkama prográmma galgá guhkiduvvot ja nannejuvvot. Deattuhuvvo ahte prográmmaáŋgiruššan áimmahušša gaskkustanbargguid sámi álbmogii. Seámmás deattuha dieđáhus ahte sámi váttisvuodát eai galggaše ráddjejuvvot earenoamáš sámi prográmmaáŋgiruššamii, muhto maiddá váldot ovdan eará Prográmmain maid Norgga dutkanáđdi doaimmaha. Jáhkásat juolludus Gielda- ja guovlludepartementtas sámi dutkansprográmmii lasihuvvo 1,5 mill. ruvvnos jagi 2004:is 2,5 mill. ruvvnii jagi 2005:as. Juolludus evttohuvvo jotkot jagi 2006:as. Dutkanrádi lea maiddá geatnegahtton veardidit leat go sámi váttisvuodát relevánttat dutkat ja ruhtadit eará dutkansprográmmaid siskkobealde. Ráđđehus áigu leat veahkin lassánahttit sáme giela geavaheami sámi diliid dutkama vuodđogiellan, earenoamáš go dutkan lea árbevirolaš máhtu birra, ja go dutkanbohtosat galget gaskkustuvvot sámi geavaheddjiide ja birrasiid. Gielda- ja guovlludepartementa juolludii jagi 2004:is 1 mill. ruvvnno liiējuolludussan dutkansráđđái sámi prográmma nannemii ja čalmmustahttit sáme-giela vuodđogiellan dutkamis, ja eanet geavaheaddjiivehuvvon gaskkusteapmi dutkan-bohtosiid dáfus.

Suorgeprinsihpa geažil leat ollu departementtat ja vuollásaš etáhtat bidjan juohtui DjO-barggu sámi diliid birra. Gielda- ja guovlludepartementa leaba juolludan Tromssá Universitehtii ruđa birgenlági guorahallamii Norggas. Guorahallan lea oassi stuorát birgenláhkeiskkádeamis 11 arktakaš regiovvna eamiálbmogiid gaskkas. Departementa lea maiddá addán ruđal Nordlandsforskningai árvoštallat proseassaid guokte luossa- ja dápnotbiebmankonsešuvvna oktavuodas Moskkis Divttasvuonas. Gávnahan dihte negatiiva guottuid sámiide ja sámi dilliide lea departementa várren 415 000 ru iešvásihuvvon rasismma ja vealaheami iskká-deapmái sámiid gaskkas. Iskkádeapmi čadahuvvo 1. jahkebeali 2006:as.

Kap. 540, Poasta 50 Sámediggi

Evttohuvvon juolludus Sámediggái lea sullii 155,35 mill. ru jagi 2006:as, mii lea 12 pst. lassáneapmi. Ramma siskkobealde lea biddjon på 3 mill. ru lassáneapmi háhkat sámi girjebussiid. Lea maiddái biddjon på 2 mill. ru lassáneapmi, dan sivas go Sámediggi lea viiddidan Sámi ovdánahtinsfoandda doaibmaguovllu ja dahkan ovttasbargošiehtadusaid ollu fylkkagielddaiguin. 7 mill. ru mii lea addon Sámediggái jagiid 2004 ja 2005 nannet sámegeiela hálddašanguovllu gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuodabarggu kap. 571, Poastta 64 Árvvoštusdoarjja bokte, biddjo jagi 2006 rájes Sámedikki ramma sisa.

Kap. 541, Poasta 54 Sámeálbmotfoandda vuoitu

Reviderejuvvon našunálbušahta gieđahallamis jagi 2000 mearridii Stuorradiggi geassemánu 16. beaivvi jagi 2000 juolludit 75 mill. ru «Sámi álbmoga fondii». Foandda áigumušaid ektui dajai finanskomitea ahte foandda vuoitu galggai mannat iešguđetlágán doaimmaide mat nannejit sámi giella ja kultuvrra. Stuorradikki mearrádusas čilgejuvvo foandda ásaheapmi leamen oktasaš buhtádus vahágiid ja vearrivuodaid ovddas maid dáruiduhttinpolitihkka lea dagahan sámi álbmogii. Ruhta mii addo Sámedikki háldui jagi 2006 bušahas lea reanto-lassáneapmi ođđajagimánu 1. beaivvi jagi 2005 rájes juovlamánu 31. beaivvi rádjai jagi 2005, ja lea 4,65 mill. ru. Foandda vuoitu ii leat oassi Sámedikki rammajuolludusas.

Kap. 541, Poasta 70 Doarjja sámi áigumušaide

Bušahtapoasttat 70 Doarjja sámi áigumušaide ja 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna. Evttohuvvo časkot oktii oktan Poastan 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Kap. 541, Poasta 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Ráddehus áigu joatkit sámi giella- ja diehtujuohkinángirušša. Evttohuvvo biddjot 5,5 mill. ru áigumušaide jagi 2006:as, mas 1,6 mill. ru lea ovttageardejuolludus jagi 2006:as merkejuvvon diehtujuohkindoaimmaide Finnmárkolága birra. Doarjjasortnega ulbmil lea lámhit dili eanet sámegeilgeavaheapmái almmolaččat, lassánahttit almmolaš diehtujuohkima sámiide sámegeillii, ja sámi diliid birra norgga álbmogii oppalaččat.

Kap. 542, Poasta 1 Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš

Ulbmil Álgoálbmot vuoigatvuodaid gelbboalšvuodaguovddážiin lea lasihit máhtu ja ipmárdusa álgoálbmotvuoigatvuodát birra. Guovddáš lea ráhkadan sierra web-siidduid². Doppe leat ea.ea dieđut guovddáža ja dán doaimmaid birra ja guorahallamat, raporttat ja artihkkalat álgoálbmot vuoigatvuodaid birra. Guovddáš almmuha maiddái sierra áigečallosa *gáldu čála*. Gieldda- ja guovlludepartemeanta evttoha várret 2,04 mill. ru jagi 2006:as. Olgoriika-departemeanta julluda maiddái 1,2 mill. ruuvnno jagi 2006:as, seamma ollu go jagi 2005:as. Guovddážiis leat golbma bargi.

Kap. 543, Poasta 1 Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid Resurssaguovddáš

Luonddu ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš lea ásahuvvon Guovdageidnui oassin Oarje-Finnmárku boazologu heiveheamis. Guovddáš galgá leat resurssaguovddáš boazoeaiggádiidda geat luhpet ealáhusas ja ohcet molssáevttolaš bargosajiid ja dietnasa. Resurssaguovddáža váldobargun lea duodaštit boazoeaiggádiid árbevirolaš ealáhus- ja luonddugelbbolašvuoda (realgelbbolašvuoda), ja dán vuodul ovdánahttit ja kvalitehtatssihkkarastit iešguđetlágán bearráigeahččan-, dárkkistan-, dokumenteren-, ja luonddu- ja birashálddašanbálvalusaid mat de fállorit almmolaš ja priváhta fitnodagaide jna.

Guovddáš lea ásahuvvon prošeaktan Giella- ja guovlludepartementta vuolde jagi 2005 rájes. Ulbmil lea nuppástuhttit prošeavtta vuogas iešruhtaduvvon fitnun ovdal jahki 2007 nohká .

---

² <http://www.galdu.org/>

Ovddasvástádus guovddáža hárrái sirdui jagi 2005 rájes Eanandoallo- ja biepmodepartementtas Gielda- ja guovludepartementii, gč. Sd.prp. nr. 65 (2004-2005). Gieldda- ja guovlludepartemeante evttoha juolludit ru 880 000 guovddázii jagi 2006 kap. 543, Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš Poastta 1 Doaibmagolut bokte.

Kap. 544, Poasta 1 Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš

Nannen dihte riikkaidgaskas ovttasbarggu boazodoalu hárrái lea Ráđdehus ásahan riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáža Guovdageidnui. Guovddáš rahppui almmolaččat čakčamánu 2. beaivvi jagi 2005:as. Deattuhuvvu ahte boazodoallit ja sin organisašuvnnain galgá leat lávga oktavuoha guovddázii, ja dát galgá doaimmahuvvot ovttrasáđiid Boazodolliid máilmmiovtastusain. Guovddáš galgá leat váikkuheamin dieđuid gaskkusteami ja lonuhallama ja oaččuhit fágalaš ovttasbarggu árttalaš guovllu boazodolliid gaskka. Bargu galgá joksat ealáhusa bargii, almmolaš eiseváldiid, dutkanbirrasiid ja eará riikkaidgaskasaš organisašuvnnaid ja ovttasbargoorgánaid.

Jagi 2005:as juolludii Gieldda- ja guovlludepartemeanta ruđa guovddázii kap. 541, Poasta 73 Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš, badjel. Ovddasvástádus guovddáža hárrái sirdui jagi 2005 rájes eanandoallo- ja biepmodepartementtas Gielda- ja guovludepartementii, gč. Sd.prp. nr. 65 (2004-2005). Sirdima geažil biddjo Gielda- ja guovludepartementa jagi juolludus 2006:as sierra kahpittalii kapittel 544, Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš, Poasta 1 Doaibmagolut. Gielda- ja guovludepartementta bušahitta bokte evttohuvo juolludit ru 760 000 jagi 2006:as. Nugo 2005:as várrejuvvo maiddái jagi 2006:as seamma ollu guovddázii Olgoriikadepartementta ja eanandoallo- ja biepmodepartemeantta bušahhtain.

Kap. 544, Poasta 90 Álggahanloatna

Ráđdehus dáhttu ságaškuššamiid maŋŋil Sámedikkiin ja Finnmárkku fylkkadikkiin ahte *Láhka riektediliid ja eatnamiid ja luonduvulljodagaid hálldaheami birra Finnmárkku fylkkas* (finnmárolága) njuolggadusat mat máinnašit Finnmárkoopmodaga, galget fápmui boahit 2006 nuppi kvártalas. Áigumuššan lea ahte Finnmárkoopmodaga stivra galgá leat ceggejuvvon ođđajagimánu 1.b. 2006 dárbbaslaš fápmudusain čadahit geavatlaš ráhkkanemiid maid ferte go badjelasas váldá eatnamiid Statsskogas.

Evttohuvo juolludit eanemusat 5 mill. ru. álggahanloatnan Finnmárkku opmodahkii 2006:s.

Kap. 552, Poasta 72 Našunála guovlovdanáhttindoaimmat

Áigumuš juolludusain lea ovddidit regionála ealáhussovdánahttima ja árvoháhkama. Dát sáhtta dáhpáhuvvat nuppástuhttima, innovašuvnna ja ođđaásahemiid movttiidahttimiin. Bargu dáhpáhuva ovttasbargun regionála, našunála ja riikkaidgaskasaš doaimmaheddjiid gaskka. Jagi 2006:as evttohuvo oppalaččat juolluduit 283 mill. ruuvnno kap. 552, Poasta 72 bokte. Sámedikki oassálastin rádjeguovllu Interreg-programmain ruhtaduvvo dán poastta bokte. Sámediggi oaččui jagiid 2003, 2004 og 2005, 2,2 mill. ru, 2,1 mill. ru ja 2,1 mill. ru. Jagi 2006 juolludus čielggaduvvo maŋŋitčavčča jagi 2005

Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartementa

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	Evttohuuvon 2006
728	21	Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána	10 700	11 000	11 500

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid bokte:

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	Evttohuuvon 2006
743	75	Psyhkalaš dearvvašvuoda gáhten	13 000	18 000	22 500

Kap. 724 NOU 1995: 6 Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána čuovvoleapmi

Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid ovdánahttin

Jagi 2005:as lea biddjon 11 mill. kruvnno čadahit doaimbaplána «Girjáivuohta ja ovttáárvosašvuoda» doaimbaplána. Doaimbaplána lea NOU 1995: 6 Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána čuovvoleapmi. Dán ruđas 5,4 mill. kruvnno sirdon Sámediggái ja goláhuuvvo eanas ruhtadit guokte fágavirggi dearvvašvuoda- ja sosiáláššiid čuovvoleami várás, joatkit áhtanuššanstipeanddaid ja ruhtadit prošeaktadoaimmaid.

Sosiála- og dearvvašvuodadirektoráhta hálddaša dan eará 5,6 mill. kruvnno bidjat johtui daid eará doaimmaid plánas. Sámi dearvvašvuodadutkama guovddažii lea jagi 2005:as juolluduvvon 4,3 mill. kruvnno dábálaš doibmii ja guorahallat sámi guovlluid dearvvašvuoda- ja birgenláhkeiskadeami bohtosiid. Mudui hálddašuvvo ruhta daid eará doaimmaide plánas.

Doaimmat 2006

Doaimbaplána nohká jagi 2005' loahpas. Departementa lea ovttrasráđiid Sámedikkiin mearridan ahte bargu galgá jotkot jagi 2006:as. *Girjávuoda ja oktasašárvvu* prinsihpalaš árvvoštallamat mat leat dahkkon leat vuodđun bargui ovddosguvlui. Departementa lea mearridan addit Finnmarkku fylkkamánni eanet dadjamuša čadahanbargus.

Dát guoská earenoamážit gažaldagaide leat go doarvái bargit gielddain gos leat ollu sápmelaččat.

Lea mearriduvvon ahte galgá ásahuvvot ovttasbargojoavku hálddahuslaš dásis Sámedikki, Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartementa, Bargo- ja sosiáldepartementa, Gielda- ja guovlodepartementa, guoskevaš vuolit etáhtaid ja fágabirrasiid gaskka. Joavku galgá ásahuvvot čačat jagi 2005:as. Joavku galgá lea veahkin ovdánahttit ovttaadássaš dearvvašvuoda- og sosiálabálvalusaid sámi geavaheddjiide ja muđui álbmogis, ee. ain joatkit ovdánahttime *Girjáivuođa ja ovttáárvosašvuoda*.

Jagi 2006 juolludus lea jurddašuvvon lasihuvvot. 11,5 mill. kruvdnii. Lea ee. áigumuš nannet Sámi dearvvašvuodadutkama guovddáža dutkama. Ruhta Sámediggái ja prošeaktdoaimmaide maid Sámediggi hálddaša jotkojuvvojit.

Kap. 743 Stáhta doaimmat buoridit psyhkalaš dearvvašvuoda

Psykalaš dearvvašvuoda viiddidanplánas daddjo ahte fáladat sápmelaččaide geain leat psyhkalaš váttisvuodát galgá nannejuvvot gelbblašvuodaguovddáža huksemiin ja dearvvašmahtinfálaldaga viiddidemiin.

Dearvvašvuoda- og ovddasmorašsdepartementa áigu joatkit dearvvašvuodasuodjalusa plána dainna lágiin ahte dahkat Kárášjoga ja Leavnja ja Kárášjoga sámi álbmoga bálvalusaid riikkaviidosaš gelbbolašvuodaguovddážin. Bearašossodaga ja heahtesajiid huksen nuoraide leat vuoruhuvvon doaimmat. Jagi 2006' juolludus lea jurddašuvvon lasihuvvot 22 mill. kruvdnii, 18 mill. kruvnno jagi 2005' ektui.

Mánáid- ja bearašdepartementa

(1 000 ru)

Kap.	poasta	Doaibma	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2004	bušeahitta 2005	evttohus 2006
856	50	Mánáidgárddit, Doarjja sámi mánáidgárdefálaldahkii	10 761	11 080	11 435

Dasa lassin juolluduvvo ruhta Sámi áigumušaide čuovvovaš kapihttaliid bokte:

Kap.	Post	Doaibma
830	21	Ovttaseallindoaimmat ja váhnenbagadallan, earenoamáš doaibmagolut
854	21	Mánáid- ja nuoraidsoodjalusa doaimmat, earenoamáš doaibmagolut
857	70	Mánáid- og nuoraiddoaimmat, Mánáid- ja nuoraidsoorganisašuvnnat
857	79	Mánáid- ja nuoraiddoaimmat, Riikkaidgaskasaš nuoraidbargu jna.

Kap. 830 Ovttaseallindoaimmat ja váhnenbagadallan, poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut

Mánáid- ja bearašdepartementa lea váhnenbagadallama prográmmain ráhkadan materiála váhnemiidda ja dearvvašvuodastašuvnnaid geavaheami várás mii galgá addit váhnemiidda doarjaga váhnen áittardardan- ja bajásgeassinrollas. Oassi dán materiálas lea jorgaluvvon sámegillii³. Digáštallangihppa Gávcci *fátta buori ovttasbargui* jorgaluvvo sámegillii jagi 2006:as.

Kap 854 Mánáid- ja nuoraidsoodjalusa doaibma, poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut

Mánáid- ja bearašdepartementa áigu jagi 2006:as joatkit Davvi-Norggas Mánáidsoodjalusa ovdánahttinguovddáža doaibmadoarjaga. Guovddáš ángirušša ee. dutkan-, ovdánahttin- ja gaskkustanbargguin dain oktavuodain go mánáidsoodjalusa deaivida mánggakultuvrras servodagain, ja deattuha earenoamážit mánáidsoodjalusa sámi oktavuodain. Lea dárbu buoridit mánáidsoodjalusa mánggakultuvrralaš gelbbolašvuoda, ja nu maiddá mánáidsoodjalanmáhtolašvuoda sámi oktavuodas. Dán vuodul juolludii Mánáid- ja bearašdepartementa 2003:as ruđa Davvi-Norggas mánáidsoodjalusa ovdánahttinguovddáži hápmet njeallje fáddagihppaga mánáidsoodjalusa birra sámi oktavuodas mat galge adnot oahpahit studeanttaid vuoddo- ja joatkkaoahpahusas ja mánáidsoodjalusa bargiide. Gihppagat gárvánit 2005'a loahpas.

Kap 856 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide

Sámediggi hálldaša sierra doarjaga mii juolluduvvo sámi mánáidgárddiide ja ruđa ovdánahttinbargui, rekrutterendoaimmaide, diehtujuohkindoaimmaide ja pedagogalaš oahpponeavvuid ráhkadeapmái.

2004:is jugii Sámediggi ruđa 45 Sámi mánáidgárdái (70 ossodahkii) jagi. Dasto juolluduvvui maiddá doarjja 16 dáčča mánáidgárddiid sámegieloahpahussii. appot lea Sámediggi lágidii riikaviidosaš mánáidgárdebargiid konferánsaid ja fierpmádatčoahkkanemiid. Dasa lassin lágiduvvui davvirikalaš bajassaddankonferánsa 2004' čavčča mas lei ulbmilin gilvit vásihusaid ja riikkaidgaskasaš máhtu dan birra movt buoridit ja ovdánahttit mánáidgárdefálaldaga sámi mánáide. Sámediggi attii maiddá doarjaga iešguđetágán prošeavttaide, ee. lullisámi guovllus.

Kap 857 Mánáid- ja nuoraiddoaimmat, poasta 70 Mánáid- ja nuoraidsoorganisašuvnnat

Dán postii gullet gullet doarjagat eaktudáhtolaš mánáid- ja nuoraidsoorganisašuvnnaid riikaviidosaš bargguide. Ulbmil lea lágidit mánáide ja nuoraide liibba searvat mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide. Doarjagat galget movttiidahttit organisašuvnnaid atnit fuola ja

³Oažžun dihte eambo dieđuid geahčáe www.foreldreveiledning.dep.no

mieldeovddasvástádusa, ja sihkkarastit organisašuvnnaid mieldemearridan- ja demokratiija-arenan.

Kap 857 Mánáid- ja nuoraiddoaimma, poasta 79 Riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargu jna.

Juolludusa ulbmil lea mánáid- ja nuoraidsuorggis riikkaidgaskasaš ovttasbargu. Olahanjoavkkut leat eaktudáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnna, ovttaskas olbmot ja mánáid- ja nuoraidjoavkkut, ásašusat mat barget mánáiguin ja nuoraiguin, ja báikkálaš, regionálalaš ja riikaviidosas almmolaš eiseváldiiguin.

Váldooassi poasttas adno Norgga oassái searvat EU-prográmmii UNG i Europa, ja eará EU-prográmmaid searvamii mat leat mánáid ja nuoraid várás. Poasta gokčá maiddái Norgga oasi Eurohparáđi europeálaš nuoraidfoanddas, bilaterála ovttasbarggu, ja lagasguovllu ovttasbarggu goluid, earenoamážit ovttasbargu rammaid siskkobealde mat leat Norgga oassálastimis Barentsráđis ja Nuortamearraráđis, ja eará doaimmaid mat leat čadnon nuoraidsuorggi riikkaidgaskasaš ovttasbargui. Viidáseappot ožžot eaktudáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnna vuoddodoarjaga riikkaidgaskaš bargguidasaset poastta bokte.

Eanandoallo- ja biebmodepartementa

(1000 ru)

Kap	Namahus	Salderejuvvon		Evttohus 2006
		Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	
1147	Boazodoallohállddahus	45 146	52 497	51 604
1151	Boazodoallosšiehtadusa čadaheapmái	99 132	95 000	92 500
Sum		144 278	147 497	144 104

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

(1000 ru)

Post	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
		Rehketdoallu 2004	bušeahhta 2005	
01	Doaibmagolut	36 868	37 104	36 233
45	Stuorra rustetháhkamat ja mádasdoallan, sáhtta sirdit	3 317	3 232	2 821
70	Doarjja duottarguossevieuide	663	659	680
71	Sis- Finnmárkku nuppástuhtindoaimmat, sáhtta sirdit	4 298	11 502	11 870
Submi		45 146	52 497	51 604

Boazodoallohállddahus galgá láhčit dili dainna lágiin ahte boazodoallopoltiikka ulbmilat ollašuvvojit. Boazodoallohállddahus hálldaša boazodoallogá ja boazodoallosšiehtadusa váikkuhangaskaomiid. Boazodoallohállddahus lea maiddái boazodoallostivrra ja guovllustivrraid čállingoddi ja doaibmá ráđdeaddin ealáhussii.

Boazodoallopoltiikka guokte iehčanas vuoddoárvvu leat; ealáhusspolitiikkalaš buvttadanárvu ja sámpolitiikkalaš kulturárvu. Boazodoallopoltiikkalaš áigumušat leat ovtastuvvon ”Nana ja bastevaš boazodoallo” doahpagis. Dáinna oaivvilduvvo boazodoallo mii lea ekologalaččat, ekomomalaččat ja kultuvrralaččat ceavzil.

2004 raporta

Mearridit Finnmárkku boazodoalu iešguhtetge rammaearvtuid lea váldán ollu návccaid ja áiggi. Dát guoská earenoamážit čuovvolit Boazodoallostivrra mearrádusa alimus boazologu hárrái geasseorohagain Oarje-Finmarkku boazoguohtunguovllus. Prošeaktakantuvrras lea jagi 2004:is leamaš sullii 30 čoahkkima iešguhtetge siiddaiguin/orohagaiguin mas diehto-juohkin mearrádusa birra, ruđalaš váikkuhandoaimmat ja heaittihanortnegat leat leamaš vuoruhuvvon. Viidáseappot leat orohagaid bargu unnideami plánaiguin/strategiijaiguin ságastallon. Ii lean oktage orohat mi searvvai unnideami doaibmašiehtadussii 2004:is, muhto heattihuvvo 11 doaibmaovttadaga Finnmárkkus.

Finnmárkku boazologu heiveheapmi lea gáibidan almmolaš veahki njuovvama ja bohccobierggu jodiheami dáfus. Jagi 2004 čavčča čadahii Boazodoallohállddahus seminára álggahit viiddis gulahallama guovddáš doarimmaheddjiid gaska olles árvogallostusas nugo Eanandoallo- ja biebmodepartementa ja Norgga Boazosápmelaččaid Riikasearvvi leigga dáhtton. Sihkarastin ja nannen dihte bohccobierggu jođu eahpedábálaš allahaddebuvttan, orro oassálastit ovttaoavivilis ahte váldohástalus ovddosguvlui lea márkanorienteren, logistihkka ja ovttasbargu. Oaččuhan dihte njuovvama lassánit njuovvanáigodaga 2004-2005 ášahuvvui sierra njuovvandoarjja jagi 2004 čavčča. Njuovvanedoarjja lei 5 kruvnnu kilus ja lei kg njuovvan ja lei sidjiide geat unnididedje dahje heattihedje boazodoaluset Oarje-Finmarkku guohtunguovllus. Dasa lassin ledje golbma stuorra márkankampánja bohccobierggu várás 2004:is. Namuhuvvon doaimmaid, ja eará lassidoaimmaid geažil boazodoallosšiehtadusas, lassanii njuovvan sullii 50.000 bohccos 2003:as sullii 76.000 bohccui 2004:is.

Vaikko njuovvan leage lassánan lea Finnmárkku ealuid árvu gorŋgon. Sivvan dasa lea leamaš ahte laskan lea leamaš stuorát go sihke njuovvan ja vahát. Leat buorit dálkkádagat maŋemus

jagiid mat leat dagahan dan. Nuppe dáfus čájehit njuovvandieđut čielgasit ahte stuorrun lea niedjan muhtun orohagain Oarje-Finnmarkku guohtunguovlluin jagi 2004 čavčča. Dát dáhpáhuvai vaikko ledje ge buorit dálkkádagat.

Dárkkistan dihte boazologu ovdáneami ja vai lea duogášmateriála mearridit rammaeavttuid iešgudetge orohagaide ja doaibmaovttadagaide leat čadahuvvon almmolaš boazolohkamat. Dakkár dáhpáhusain gos lea leamaš stuorra erohus lohkama loguid ja loguid gaska maid boazoallit leat diedihan, leat doaimmat biddjon johtui.

Eará rammaeatvvuid bidjama oktavuodas Finnmárkku boazodollui leat biddjon rájit daid golbma johttingeainnuid gaska Oarje-Finnmarkku guohtunguovllus. Viidáseappot bargui gaskaboddosaš orohatrájit Buolbmágis ja Kárášjogas ja ođđa organiseremiin oarjjabealde Porsáŋgguvuona. Proseassa heivehit boazologu guohtumii joatkašuvai Nuorta-Finnmárkku guohtunguovllus.

Boazodoallohállddahas lea ovddasvástádus áimmahuššat boazodoalu areálaberoštumiid almmolaš areálahálldašeamis. Mearkkášahtti oassi hálldahusa návccain manná dákkár áššiide. Hástalussan lea ovttaskasáššiid logu lassáneapmi.

Boazodoallohállddahas lea bargan buoridit boazodoalu váikkuhanfámu gaskaomiiguin mat stivrejit areálageavaheami. Go lágat ja njuolggadusat mat stivrejit areálageavaheami rievduvvojit lea hállddahas addán árvalusaid/mearkkašumiid.

Gaskaoapmin dahkat boazodoallu dovddusin lea hállddahas bidjan interneahhtasiidduidas areálageavahankárttaid mat čájehit boazodoallu areálageavaheami. Kárttat lea deatalaš gaskaoamit gielddaide ja fylkkagielddaide areálahálldašeami oktavuodas, juoga maid lassanan geavaheapmi orru čajeheame.

Maŋemus jagiid lea beroštupmi ásahit bieggamilluid lassánan. Ollu fápmodoaimmahagat leat ohcon biddjon boazoguohtunguovlluide. Boazodoallohállddahas lea ovttas NVE'ain almmuhan raportta ”bieggafápmu ja boazodoallu”. Raporta juohká dieđuid Bieggafápmuhuksejeddjiide ja eiseváldiide. Dasa lassin buohtástahtta raporta buot dutkama boazodoalu ja bieggamilluid birra.

Boazodoalloealáhusa jagi 2003/2004 oppalaš rehketoallu čájeha ahte leat oktiibuot 586 doaibmaovttadaga, ja 95 doaibmaovttadagas lea nissonolmmoš jodiheaddjin. Lea áigumuš lea lasihit boazodoallonissoniid oassálastima boazodoalus. Dán oktavuodas leat doaimmat biddjon johtui čalmmustahttit nissonolbmuid rolla boazodoalus ja boazodoalu dálloalus. Jagi 2004 ráhkaduvvui raporta mii árvoštalla doaimmaid ovdanahttin dihte ođđa ja ulbmilaš ovtadássášvuodapolitihka boazodollui. Raporttas leat maddái oppalaš dieđut nissonolbmo rolla ovdáneami birra boazodoalus, ja mán lágán guottut sáhttet váikkuhit nissonolbmo árvui ealáhusas. Viidáseappot leat váttisvuodat boazodoallolága ektui, ortnegat mat čatnasit boazodoallošiehtadussii ja guovddáš čálgoortnegiid hástalusat guorahallon. Rekrutteren, ásahuvvon oahpahalliortnet, vearro- ja divvarievttalaš dilli ja sohka-bealovddasteapmi stivrain ja hálldašeamis leat maddái árvoštallon.

Boazodoalu ovdánahttinfoanddas lea juolluduvvon 2 mill kruvnno sámi ovdánahttinfoandii.

Boazodoallit sáhttet dál buktit dieđáhusskoviid ja doarjjaohcamiid/boraspirevahágiid buhtadusohcamiid elektrovnnalaččat.

Boazodoalloođđasat leat almmuhuvvon 4 geardde. Bládis leat sullii 1400 abonneantta ja lea boazodolliid ja hálldahusa várás. Lea ásahuvvon sierra mearkaregisttár Boazodoallohálldahusa neahttasiidduin. Boazodoallohállddahas lea ráhkadan ođđa ekonomijabagadusa.

Bušeahhtaevttohus 2006

Eaktudáhtolaš váikkuhandoaimmat mat ásahuvvo dan oktavuodas maid boazodoallostivra mearridii hárrái Oarje- Finnmárkku guohtunguovllu geasseguohtumiid bajemus boazologu birra lea dál loahpahuvvon. Jagi 2005' giđa čájehii boadus erohusa mii lei sullii 26.000 bohcco meari ektui. Departementa árvvoštalla dál dili dainna lágiin ahte boazolohkounnideapmi ovddosguvlui dušše ekonomalaš váikkuhandoaimmaiguin ferte dál eanas rehkenastot leamen nohkan. Viidáseappot čuovvolemis fertejit juridihkálaš váikkuhangaskaoamit leat vuodduin. Dán oktavuodas galgá Boazodoallohálldahus leat árijjalaš čuovvolit gustojeaddji njuolggadusaid, ja leat duvdileaddji láhka- ja njuolgga-dusrievdademiid ektui mat stivrejit resurssadili.

Boazodoallostivra lea meannudan rammaeavttuid mearrideami njuolggadusaid. Viidáseappot lea hálldahus ráhkadan 3-jagáš plána mearridit váilevaš rammaeavttuid mas Finnmárku deattuhuvvo eanemusat. Dát guoská omd. Finnmárkku siidajuohkimii, odđa orohat- ja juohkoarájjiid bidjami, guohtunáiggiid mearrideapmái ja bajemus boazologu čuovvleapmái. Earret bajit boazologu bidjama ja čuovvleami Finnmárkkus, galgá hálldahus vuoruhit 3-jagáš plána čadahanbarggu.

Boazodoallohálldahus galgá dábuhit gáibibiduvvo vuodđodieđuid vai guohtundili ja njuovvandeattut dárkkistuvvot dan muddui go dárbbášuvvo.

Boazodoallohálldahus galgá ain ásaht fierpmádagaid ja ovttasbargolihtuid eará almmolaš orgánaiguin, ja oahpásnuhttit sin dárbbui bisuhit oktilis areálaid ja dasa movt iešguđetlágán doaimmat boazoguohtuneatnamiin váikkuhit boazodollui. Viidáseappot galgá hálldahusa bargui gullá maidai duodáštít boazodoalu areálageavaheami ja almmustahttit dan gielddaide ja fylkkaide.

Boazodoallohálldahus galgá ángirit oččodit areála stivrejeaddji lágaid ja njuolggadusaid nuppástuhttot. Viidáseappot galgá hálldahus bidjat árijjaid loktet sihke bargiid ja boazodolliid gelbbolašvuoda gustojeaddji lágaid ja njuolggadusaid birra.

Boazodoallohálldahus galgá ain bargat boazodoalu areálaid árvoklassifiseremiin, ja oččdit oažžut odastuvvom orohatplánaid gárvvistuvvot.

Sierra metoda ásaheami oktavuodas árvvoštallat riiddu earenoamažit guovlluin gos galget huksejuvvot bieggamillut, galgá hálldahus ráhkadit fáddalaš riidoárvvoštallama boazodoalu várás dieđihuvvon ja ohcon bieggafápmoproševttaid dáfus.

Boazodoallohálldahus galgá veahkkin loktet boazodoalu árvoháhkama. Hálldahus galgá ovtaráđiid ealáhusa orgánaiguin ja eará oassálastiiguin váikkuhit dasa ahte ekonomalaš boazodoallošiehtadusa vuodđodieđuid resurssat geavahuvvot ulbmilaččat ja mii lokte árvoháhkama buoremusat. Dán oktavuodas galgá hálldahus bargat ahte boazodoalu ovdánahttiifoandda ja Boazodoalu árvoháhkoprográmma gaskaoamit ovttastahttojuvvojit vai dát guokte ortnega leaba nu beaktilat go vejolaš. Dasto galgá hálldahus láchit dili boazodoalloaláhusa, Innovasjon Norge ja iežas hálldahusa positiiva ovttasbargui čadahit árvoháhkansprográmma.

Boazodoallohálldahus galgá ángirit bargat oainnusindahkat dárbbu ja láchit dili nannet nissonolbmuid saji boazodoalus. Ásahuvvon nissonfierpmádagat leat guovddážis dán barggus. Viidáseappot lea guovddážis ahte boazodoalu árvoháhkambargu gehččo ovtta nissonolbmuid doaimmaid ángiruššamiin. Dasa lassin galgá Boazodoallohálldahus bargat odđa ja boares doaimmaid árvvoštallamiin, ja bargat guottuiguin nissonolbmuide boazodoalus. Rekrutteren lea deatalaš ovtadássásašvuoda dáfus.

Boazodoallohálldahus galgá leat mielde fuolaheame ahte doarjjasortnegat adnojit vuogálaččat olahit stuorát árvoháhkama álkit ja buoret njuolggadusaiguin. Jagi 2005 galgá Boazodoallohálldahus ain láchit dili hálldahusasa elektrovnnalaš iešbálvalančovdosiidda, vuogádatovddi-

deapmái ja álkidahttit boazodoallošiehtadusa ekonomalaš gaskaomiid ortnegiid. Dasto galgá hálddahuš fuolahit ahte iešguhtetge boazodoalloguovlluid ovttaskas boazodolliid áššit gieđahallojit johtilit ja vuoiggalaččat. Oassin bearráigeahččanbarggus galgá hálddahuš joatkit boazolohkamiid iešguđetge guohtunguovlluin, ja dalle vuoruhit Finnmárkku boazodoalloguovlluid. Jus boazolohkanbohtosiin ja boazodolliid iežaset raporteremiin lea stuorra vealla, de galget doaimmat álggahuvvot. Boazodoallohálddahuš galgá ángirit bargat ovdánahttit riidoeastadeaddji doaimmaid eará ealáhusberoštumiid ektui.

Boazodoallus areálageavaheami ja vuoigatvuođaid duodašteapmi mearrida ealáhusa boahte áigái. Fierpmádagat ja ovtasbargolihttu eará almmolaš orgánaiguin galget almmustuvvat vai boazodoallu dohkkehuvvo buorebut. Dasto gáibiduvvo oktavuoha ealáhusa ovddasteddjiid ja Boazodoallohálddahuš gaska oáččan dihte luohhtámuša ja ipmárdusa. Dákkár ovtasbargu lea vealtatmeahttu jus galgá joksat nanu ja ceavilis ovdáneami.

Boazodoallohálddahuš galgá leat doaibma mii geavaha resurssaidis beaktilit, ja hálddašemiin ja ráđdeaddimiin sihkkarasta geavaheddjiidasas beaktilis bálvalusaid. Viidáseappot galgá hálddahuš atnit Riikarevišuvnna iskkádeami mii lea dan birra movt geavahit Finnmárkku boazoguohtunresurssaid ceavcilit buoridit hálddahuš ruhtageavaheami ja bargguid doaimmaheami.

Boazodoallohálddahuš galgá ain ángiruššat ovddidit bargiid ja bálkápolitihka, gelbbolaš-vuođa loktema, organisašuvdnaovddideami, ekonomijastivrema, jodiheaddjiovddideami, sikkáldas doaimmaid ja IKT. Gelbbolašvuođa huksema ektui galgá hálddahuš earenoamážit vuoruhit sámegeiela oahpaheami bargiidasas.

Kapihttal 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmi

(i 1000 ru)

Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2006
		Rehkedoallu 2004	bušeahtta 2005	
51	Doarjja ovdánahttin ja háhkanfondii	36 500	33 500	34 300
72	Doarjja til organisašjonsarbeid	5 600	5 800	5 900
75	Golluvuolideaddji ja njuolggodiarjja, sáhtta sirdit	52 373	53 900	50 500
79	Čálgoortnegat	1 800	1 800	1 800
82	Golut mat gusket bohccobierggu radioaktivitehtii	2 859		
Submi		99 132	95 000	92 500

Kapihttali gullet juolludusat čadahit boazodoallošiehtadusa, ja juolludusat gokčat goluid maid bohccobierggu radioaktivitehta dagaha. Boazodoallošiehtadus ja boazodoallopoháha, leat boazodoallopoháha áigumušaid ja njuolggadusaid olaheami deataleamos gaskaomá. Boazodoallošiehtadusas mearriduvvu movt ekonomalaš váikkuhangaskaomiid galget geavahuvvot, ee. boazodoallopoháha áigumušaid ja mearrádusaid vuodul. Boazodoallopoháha áigumušat ja strategiat čilgejuvvojit dárkileappot Sd. Proposišuvnnas nr. 63:s (2004-2005) ja Árv S. nr. 226:s (2004-2005) *2005-2006 boazodoallošiehtadusa birra, goluid gokčan maid bohccobierggu radioaktivitehta dagaha ja 2005'stáhtabušeahta rievdadusaid birra.*

Birasgáhttendepartementa

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Rehketdoallu 2004	Salderejuvvon bušeahhta 2005	Evttohuvvon 2006
1429	50	Doarjja sámi kultturmuittuid suodjaleapmái	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429 poasta 50 Doarjja sámi kultturmitobargui

Birasgáhttendepartementa čuovvula sámi kultturmitobarggu doarjjaortnega. Doarjjaortnet galgá áimmahuššat bajemus kultturmitofágalaš beroštumiid sámi kultturmuittuid ja kultturbirrasiid suodjalanbarggus. Ruhta galgá eanas adnot stuorát divodus- ja mádasdoallanbargguide. Lea evttohuvvon ahte 2 mill. ru galgá biddjot áigumuššii jagi 2006:as. Birasgáhttendepartementa juolluda ruđa maid Sámediggi hálddaša juolludusreivviin.

Birasgáhttendepartementa lea juolludan válldi kultturmitolága mielde Sámediggái.

Utgitt av :
Kommunal- og
regionaldepartementet

Offentlige institusjoner kan
bestille flere eksemplarer av
denne publikasjonen fra:
Statens forvaltningstjeneste
Kopi- og distribusjonsservice
E-post:
publikasjonsbestilling@ft.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86
www.publikasjoner.dep.no
Publikasjonsnummer: H - 2179
Print: 10/05 - 1000

Olggosaddán:
Gielda- ja guovlodepartemeanta

Almmolaš ásausat sáhttet dingot
lassigáhppálagaid dán čállagis
čuovvovaš sajis:
Statens forvaltningstjeneste
Kopi- og distribusjonsservice
E-poasta:
publikasjonsbestilling@ft.dep.no
Fákssa: 22 24 27 86
www.publikasjoner.dep.no
Prentehusnummir: H - 2179
Deaddileapmi 10/05 - 1000